

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

IV. An creatura possit à Deo violentiam pati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

exigentiam subiecti, aut formæ, cum qua subiectum totum componit, neque oritur ex determinatione intrinseca, quam subiectum habet ad illum, sed tantum ex determinatione agentis per accidens applicati, per quam extrinsecè tantum determinatur subiectum ad illum. Talis est motus lucis in aëre, cuius receptio, neque est contra exigentiam formæ aëris, neque impedit aliquem effectum in quem materia, vel forma aëris propèdet, neque oritur ex aliqua determinatione, quæ habet ad illam subiectum per suam entitatē, vel per formam illi inherētem, sed tantum per præsentiam luminosi determinatur aër ad lucem in se recipiendam.

PUNCTUM IV.

An creatura possit à Deo violentiam pati.

I Oster P. Pereira lib. 7. Philosoph. cap. 8. negat iudè responderi. Affirmant P. Suarez 3. part. quæst. 44. artic. 2. P. Valquez 1. 2. disput. 25. cap. 4. P. Fonseca & ferè omnes recentiores.

2 Dico primò: Si Deus imprimat impulsum lapidi, medio quo lapis deorsum ascendat, vel introducat calorem in aqua, medio quo illius nativam frigiditatem remoueat, violentiam infert his creaturis medio calore, & impulsu, eodem modo ac illam imprimeret quodlibet aliud agens naturale, quod similes qualitates produceret. Idem intellige de quacumque alia entitate à Deo producta, quæ ab agenti naturali producta esset violentia subiecto. Ratio præsto adest: calor in aqua, & sic aliæ similes entitates, ex se est illi violentus non ratione actionis, mediâ quâ producitur, vel agentis à quo dimanat: ergo à quocumque agente producatur, erit eodem modo violentus, cum agēs per se formaliter non inferat violentiam, sed per effectum ab illo productum. Confirmatur: aqua ex se repugnantiam habet cum calore, quatenus ab illa prohibet produci frigiditatem: sed eodem modo prohibet illam produci calor productus à Deo, & ab agēti naturali: ergo eandem repugnantiam habet cum utroque calore: ergo uterque calor æquè est illi violentus.

3 Dico secundò: Etiam si Deus non concurrat cum causa secunda, v.g. cum lapide existente in medio aëris, ut moueatur deorsum præcisè per negationem concursus nullâ illi propriè, & strictè violentiam infert. Probo: violentia non fit nisi causæ existenti in actu primo ad operandum, sed quando Deus ex se denegat concursum, causa secunda non est in actu primo ad operandum: ergo non illi violentiam infert. Minorem probo: vnum ex requisitis ad operandum est omnipotentia applicata, ut operetur cum causa secunda: sed quando Deus ex se denegat concursum, omnipotentia non est applicata: ergo non habet causa secunda omnia requisita ad operandum. Maior certa est, quia omnis effectus dependet ab omnipotentia liberè operante: ergo dependet ab actu Dei, quo omnipotentia liberè determinatur ut operetur. Minorem ostendo: omnipotentia applicatur per actum, quo Deus vult liberè operari, quatenus est ex se, vel per negationem actus, quo decernat non operari antecederet ad omnem causam secundam exigentem negationem operationis: sed quando Deus ex se nullâ causâ exigente negationem operationis decernit non concurrere, non habet actum, quo ex se velit operari, neque negationē actus, quo Deus ex se determinetur ad nō operandum: ergo omnipotentia non est applicata ad operandum cum causa secunda: ergo causa secunda non est in actu primo ad operandum: ergo illi non infertur violentia in negatione talis concursus.

4 Dices causam secundam quatenus est ex se habere omnia requisita ad operandum, ac proinde quando omnipotentia non applicatur illi violentiam inferri. Contrâ: mea potentia visiva quatenus est ex se habet omnia requisita ad videndum colorem, cuius speciem non habet, ex defectu cuius illum non videt, & negatio talis visionis illi violenta non est, quia potentia visiva dependet à consortio speciei, ut visionem eliciat: ergo licet causa creata habeat ex se omnia requisita ad effectum, quatenus est ex se, cum essentialiter in operando dependeat ab omnipotentia, non illi violentia inferretur, si non habet omnipotentiam applicatam, à qua essentialiter in operando dependet. Viget: Quando Deus non applicat omnipotentiam, vel

violentiam infert causæ secundæ immediatè per negationem concursus, vel per negationem applicationis; nullo modo: ergo. Probo primam partē antecedentis: non applicatā omnipotentia implicat causam secundam immediatè in actionem prodire, ad quam sine consortio omnipotentia applicatā non est adæquatè potens: ergo negatio operationis non potest illi esse immediatè violentia. Probo consequentiā: entitati non potenti adæquatè operari non potest esse violentia negatio operationis, quia entitas impotens ad operandum non propendit in operationem, propensio enim essentialiter dicit potentiam adæquatam: sed entitas causæ sine omnipotentia applicata non est adæquatè potens operari: ergo non habet propensionem ad operationem: ergo negatio operationis non est illi violenta. Secundam partem cōclusionis, videlicet Deum non inferre violentiam in negatione applicationis, sic suadeo. Applicatio omnipotentia est actus voluntatis Dei, vel negatio actus, quo ex se decernat non concurrere cum causa creata: sed talis positivus actus, aut talis negatio non est effectus physicè præstandus à causa secunda: ergo negatio applicationis, siue applicatio consistat in actu positivo diuinæ voluntatis, siue in negatiuo, non est negatio alicuius effectus, quem causa secunda physicè intendat producere: ergo causæ secundæ nulla infertur propria & stricta violentia per negationem talis applicationis. Probo consequentiā: violentia non potest consistere in negatione illius, quod non est effectus causæ secundæ, in cuius physicam productionem propendat causa secunda: sed applicatio omnipotentia non est effectus in cuius productionem causa secunda propendat: ergo illius negatio propriè, & strictè non potest esse violentia causæ secundæ. Maior probatur ex definitione violenti, quæ debet esse contra internum impetum, vim, & conatum, qui non reperitur, nisi in causa respectu effectus, ab illa producēdi. Minorem probavi; consequentia est legitime deducta.

Dico tertio: Deus aliqualem violentiam infert creaturæ latè, & impropiè, quando ex se illi concursum denegat. Probo: etiam si omnipotentia applicata non sit in actu primo ad operandum, creatura petit non per conatum, quem habet ad applicationem tanquam ad effectum, sed per indigentiam, quam habet talis applicationis, hanc applicationem exhiberi à Deo: ergo si Deus illam non præstat, faciet contra indigentiam causæ, cui ex vi authoris naturæ succurrere debeat, eo enim ipso quod creauit lapidem cum potentia ad operandum dependentem ab omnipotentia, tenetur talem omnipotentiam præstare, quam si non præstat, perinde est ac si lapidi potentiam se mouendi non dedisset, quapropter hanc applicationem donum creationis appellant Theologi, quia est complementum ipsius creationis, largitionisque potentialium: ergo si hanc applicationem Deus non exhibeat, etiam si nullum effectum principio potenti operari immediatè denegat, denegat virtuti ex se operatiuæ id, quo indiget, & quod Deus illi tenetur præstare ex vi creationis, ut illius donum sit adæquatè completum, & ne potentia operatiua entitati collata, perinde se habeat respectu creaturæ, ac si illi non inesset: ergo aliquam violentiam latè infert, non quia faciat contra exigentiam, quam habet causa, sed contra illius indigentiam, quia virtus operatiua non alio modo petit applicationem ad operandum, quam per sui indigentiam, & quasi per miseriam sui, quæ sine tali applicatione non potest operari, semel tamen iam constituta adæquatè potens operari non petit effectum præcisè per indigentiam, sed per exigentiam, & conatum, quem habeat ad producendum effectum, etiam si illo non indigeat, sicut ignis exigit producere calorem in passo extraneo applicato, quo calore nullo modo indiget.

6 Ex his inferes quòd si Deus, postquam antecederet decreuisset non concurrere cum aqua, ut frigiditatem produceret, in illa calorem produceret, talem calorem in actu secundo violentum non esse futurum aquæ, quia ut probavi Puncto præcedenti, calor tantum est violentus aquæ quatenus impedit productionem frigiditatis, quam aqua potest, & intendit producere: sed in illo casu aqua non posset, neque intenderet producere frigiditatem: ergo calor non impediret productionem frigiditatis, quæ deficiente calore eodem modo non produceretur ex defectu applicationis causæ primæ ad operandum cum secunda.

7 Obiicies primò, ut probes, Deum nullo modo posse violentiam

violentiam inferre creaturæ. Omnis creatura habet propensionem, ut obediat Deo: ergo quilibet effectus à Deo in creatura productus, est iuxta illius propensionem: ergo nullus potest illi esse violentus. Respondeo creaturam habere potentiam obedientialem, in his, quæ sunt contra illius naturam, quæ potentia obedientialis componitur cum violentia respectu effectus, quia creatura obedit Deo in his, cuius oppositum ipsa ex se intendebat, contra suam propensionem, & inclinationem, ac proinde cum violentia. Ad argumentum in forma negandum est antecedens, aliud enim est capacitas & potentia obedientialis ad obediendum Deo, aliud propensio. Obedientialis potentia seu capacitas datur in creatura respectu effectuum qui sunt contra illius propensionem, propensio verò dari nequit ad actus oppositos, illis in quos creatura ex se propendet.

8 Obiicies secundò: Siue Deus impediatur effectum mediâ formâ positivâ, siue per subtractionem concursus eundem impedit effectum, & eodem effectum manet priuata potentia: ergo eandem infer violentiam. Respondeo Deum in utroque casu eundem impedire effectum, sed diuerso modo, quia quando illum impedit per negationem concursus, impedit effectum in quem proximè causa non propendet, ac proinde illum non impedit contra propensionem causæ; quando verò illum impedit per introductionem formæ impossibilis, impedit effectum contra propensionem causæ, quam proximè habet in talem effectum, ac proinde in primo casu illum non impedit cum violentia, cum quia illum impedit in secundo. Est enim violentiam inferre impedire effectum in quem causa proximè propendet, quod Deus facit in secundo casu, in quo permanente propensione ex parte actus primi impedit actum secundum non in primo, in quo ex se concursus denegat, in quo casu propensionem remouet remouendo potentiam sine cuius applicatione non est virtus ad æquata ad effectum, neque propensio per modum actus primi.

9 Obiicies tertio: Aquæ, dum habet calorem conferuatum à fortiori agentis, non debetur productio frigiditatis: ergo non illi infer violentia in negatione productionis. Distinguo antecedens; non debetur productio frigiditatis ex eo quod illam non exigit, nego: non debetur, ex eo quod contrarium agens conferuans calorem, vel ipse calor fortius exigit conseruationem caloris, & consequenter negatione productionis frigiditatis, quam exigit aqua productionem eiusdem frigiditatis, concedo: deinde nego consequentiam. Ratio est, quia adhuc præsentem contrario aqua exigit frigiditatem producere, cuius exigentia si effectum non habet, quia contrarium oppositum exigit, violentiam patitur ortam ab exigentia contrarij, ratione cuius non debet cum illa concurrere Deus, qui tantum debet ex vi causæ primæ concurrere cum illo agente, quod fortius in suum effectum propendet, etiam si alterum violentiam patitur à contrario fortiori, quod impedit effectum, in quem propendebat agens, quod violentia patitur.

10 Obiicies quintò ex D. Paulo ad Romanos: Deo operanti nihil resistere: sed ubi non est resistentia, non est violentia: ergo operante Deo nulla creatura violentiam patitur. Respondeo cum P. Vasquez, Deo operanti nihil resistere cum victoria, ita ut illius actionem impediatur, quod tantum vult Paulus, sæpè tamen creaturam resistere, sed frustra, quæ resistentia respectu omnipotentis vix talis dici potest, sufficiens tamen est, ut ratione illius creatura violentiam patiatur.

11 Obiicies sextò contra sextam conclusionem: Si Deus tantum infer violentiam quando causa secunda habet omnipotentiam applicatam, sequitur creaturam nunquam violentiam pati, etiam quando illius effectus impeditur à causa secunda. Consequens est falsum: ergo antecedens. Sequelam probò: quotiescumque causa secunda non operatur, omnipotentia non est applicata ad operandum: ergo non patitur violentiam causa secunda. Probo antecedens, quotiescumque causa secunda non operatur non habet Deus actum, quo velit omnipotentiam concurrere cum causa secunda: sed omnipotentis applicatio consistit in hoc actu: ergo quotiescumque creatura non operatur, non habet applicatam omnipotentiam. Alio modo idem fit argumentum. Applicatio omnipotentis consistit in actu, quo Deus vult concurrere cum causa secunda, sed quotiescumque vult concurrere cum causa secunda, de facto concurrat: ergo quotiescumque omnipotentia est applicata ad aliquem effectum, de facto existit effectus: ergo

creatura numquam patitur violentiam per negationem effectus, ad cuius productionem habeat omnipotentiam applicatam, quia talis negatio numquam existit. Plena huius argumenti solutio exigebat doctrinam non paucis explicandam de modo, quo Deus suam omnipotentiam applicet ad concurrendum cum causis secundis. De qua applicatione respectu effectus liberi producendi dicam Controuers. 10. Punct. 4.

Modò ex ibi dicendis Respondeo applicationem ad effectum liberum producendum non consistere in actu, quo Deus velit productionem illius actus independentem à libertate voluntatis, aut necessariò connexo cum productione, sed indifferenti, ita ut illo posito adhuc possit esse, & non esse effectus ad quem Deus ex vi talis actus omnipotentiam applicat. Quod si per decretum simile non absolute efficax, sed dependenter ab existentia, vel non existentia causæ impediens respectu effectus præstandi, Deus applicaret suam omnipotentiam ad effectum necessarium, ita cum tali actu posset componi negatio effectus, & argumenta suprà facta nullam difficultatem haberent. Sed do Deum non habere simile decretum respectu effectus producendi à causa necessaria, sed ita absolute efficax, ut illo posito non possit non esse effectus, & in hoc casu respondeo omnipotentiam esse applicatam virtualiter ad effectum producendum casu, quo illum non producit ratione contrarij exigentis productionem oppositam, præcisè per negationem decreti, quo Deus decernat antecedenter ad exigentiam contrarij denegare concursus, quia eo ipso quo Deus illum tantum neget, ex eo quod contrarium exigit talem negationem, virtualiter Deus est præparatus ad illum præparandum, casu quo contrarium oppositum non exigeret, & hanc applicationem virtuales omnipotentis sufficere, ut causa secunda violentiam patiatur à contrario, quia ex illa sequeretur formalis, si agens contrarium non adesset, ac proinde negatio effectus non oritur ex defectu applicationis omnipotentis, quia hæc præstò adesset, si contrarium agens vel forma impossibilis cum effectum illum non impediret, sed ratione impedimenti, seu contrarij agentis ex cuius præuisione Deus non applicat formaliter omnipotentiam, quam virtualiter applicat eo ipso, quod ex se illam non remoueat independentem ab exigentia contrarij, & formaliter applicaret contrario fortius non exigente negationem effectus, ad quem omnipotentia erat applicanda.

CONTROVERSIA VII.

De causis in communi.

AGGREDIMVR tractationem rei, si quæ est in tota Philosophia, scitu dignissimam, vix enim in illa, imò neque in Theologia quationem notabis, in qua tibi non occurrat prioritas causæ, dependentia effectus ab illa, causandi genus.

PUNCTUM PRIMUM.

Quid sit causa?

§. I.

Aliorum sententia.

NVllam causæ definitionem tradidit Aristoteles in hoc lib. neque 5. Metaphysic. cap. 2. ubi ex professo de causis disputauit, ideo omnibus datum est, ex proprio Marte rationem communem causæ definire, quo nihil exitialius, nulla enim lex esse potest, ubi legislatores sunt omnes, neque communem aliquam auscultant latam à Principe, cui auscultent omnes. Conimbr. 2. physic. cap. 7. quest. 1. ha definiunt, *causa est id, à quo aliquid per se dependet.* Quam definitionem mutuati sunt ex P. Fonseca. Metaphysic. 1. cap. 7. quest. 1. P. Pereira lib. 8. Philosophiæ